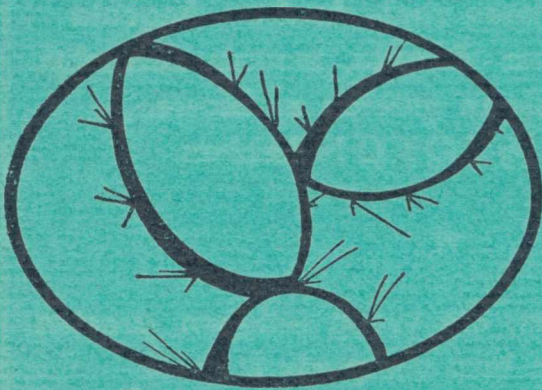

SUCCULENTA

Nederlandse Vereniging
van Liefhebbers van Cactussen
en andere Vetplanten

1951
No. 5

Voorzitter: A. F. H. BUINING, „Hohorst“, Hamersveld (Utrecht)
Secretaresse: Mevr. J. GRULLEMANS-VAN BERGHEM, Heere-
weg 19, Lisse.
Penningmeester: G. D. DUURSMA „Vijversburg“, Rijperkerk (Fr.),
Postgiro no. 133550.
Redactie: A. J. A. UITEWAAL, Alex. Boersstraat 25hs, Amsterdam.

Geeft Succulenten tijdens de rusttijd

GEEN POKON

doch zodra de groei begint, vanzelfsprekend weer regelmatig POKON. Begint hiermede niet te laat, want POKON werkt sterk op de bloeibaarheid der Succulenten.

Andere Kamerplanten zoals Azalea - Begonia
Cyclamen - Geranium - Primula, moeten natuurlijk
in deze tijd, als ze groeien en bloeien,
regelmatig POKON hebben.

Takken uit Uw tuin, die vroeg uitlopen, groeien
en bloeien in huis volop als U ze in
Chrysalwater zet.

Snijbloemen blijven eens zolang goed,
als ze op **Chrysalwater** staan.

CHRYSAL is óók een product van de
POKONFABRIEK NAARDEN

Verkrijgbaar bij de bloem- en zaadwinkels.

Nederlandse Vereniging
van Liefhebbers van Cactussen
en andere Vetplanten

SUCCULENTA

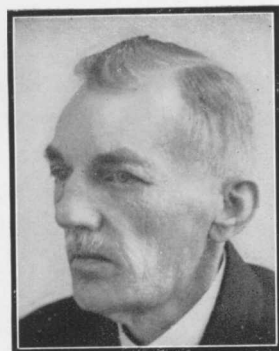
In memoriam Christiaan de Ringh

(12 November 1883 — 15 Juni 1951)

Voor hen die in de laatste tijd lid onzer vereniging zijn geworden, is de naam Chr. de Ringh ongetwijfeld onbekend, maar zij die langer het wel en wee van „Succulenta” hebben meegemaakt, zullen zich zijn naam en persoon nog goed herinneren.

In April 1922 lid onzer Vereniging geworden, maakte hij zich direct kenbaar als een echt meewerkend en meelevend lid. Reeds in hetzelfde jaar was hij een gehele dag bij mij en sindsdien zijn wij altijd vrienden gebleven. Samen hebben wij besproken en overlegd, hoe de bloei onzer Vereniging te bevorderen. De heer De Ringh zag een goede toekomst in het oprichten van afdelingen of kringen in plaatsen waar het ledental dit toeliet. In het Maartnummer van Succulenta 1923 propageerde de heer De Ringh dit denkbeeld door zijn artikel „Hoe kunnen wij onze Vereniging tot bloei brengen?”

Als gevolg van de stijging van het ledental werd de heer De Ringh in Maart 1925 adviserend lid van het bestuur, teneinde de organisatie van en de propaganda voor onze vereniging te bevorderen. Hiervoor bleek de heer De Ringh de rechte man op de rechte plaats te zijn. Geen moeite was hem te veel om de Vereniging tot meer bloei te brengen. Als chefcommies bij de Ned. Spoorwegen had hij vrij reizen door het gehele land en als spreker en propagandist op Kringvergaderingen was hij overal welkom. De band met de kringen werd nog sterker, toen de heer De Ringh op 27 November 1926 eerst tot tijdelijk voorzitter werd benoemd en begin 1927 definitief voorzitter van Succulenta werd.

Wanneer men weet, dat de heer De Ringh in Utrecht werkzaam was en hij alleen 's avonds thuis vaak bij kunstlicht zijn mooie plantencollectie kon verzorgen, dan vraagt men zich af hoe hij steeds nog tijd heeft kunnen vinden om hele avonden hier of daar op Kringvergaderingen aanwezig te zijn, te meer, daar zijn echtgenote veel ziek was en hij zelf ook niet tot de sterksten behoorde. De sterke geest die in hem was en de grote liefde voor Succulenta maakten dat hij alle moeilijkheden te boven kwam. Het resultaat weerspiegelde zich in de grote toeneming van het ledental met als direct gevolg elke maand een rijk geïllustreerd, lijvig Succulentanummer. Dat de Vereniging in de jaren 1930—1935 haar grootste bloei bereikte is voor een groot deel aan de heer De Ringh te danken.

Wie de mooie Verkade-albums over Cactussen en Vetplanten kent, mag weten, dat het de heer De Ringh geweest is, die de Firma Verkade op de wenselijkheid dezer uitgaven heeft attent gemaakt. Persoonlijk weet ik, hoe groot zijn voldoening was, toen deze albums resp. in 1931 en 1932 verschenen.

Voorjaar 1929 schreef de heer De Ringh een aardig boekje, getiteld „Vademecum bij het verzamelen en kweken van Cactussen en overige Vetplanten”. In dit boekje, geïllustreerd met 50 afbeeldingen naar zelfgemaakte foto's, is een liefhebber aan het woord, die van eigen ervaringen, tegenslagen en successen vertelt.

Het zou ons te ver voeren al de verdiensten van de heer De Ringh op te sommen. Genoeg zij dat hij steeds voor Succulenta op de bres heeft gestaan en steeds op eerlijke wijze getracht heeft meningsverschillen tot oplossing te brengen. Bij zijn 10 jarig jubileum als voorzitter werd hiervan in het Novembernummer van jaargang 1936 ondubbelzinnig blijk gegeven.

Einde 1940 achtte de heer De Ringh de tijd gekomen zijn functie als bestuurslid en voorzitter neer te leggen. Hij werd in Februari 1940 opgevolgd door onze tegenwoordige voorzitter de heer A. F. H. Buining.

Tot 1941 heeft de heer De Ringh nog in Hilversum gewoond, waar hij in zijn plantenkas afleiding vond. In 1941 verhuisden de heer en mevrouw De Ringh naar Winterswijk waar hun enige dochter woonde. Sommige mooie planten werden nog behouden, totdat ook deze in de loop der jaren de een na de ander verdwenen.

„Enkele exemplaren”, zo schrijft zijn dochter „heeft Vader tot het laatst gehouden en deze staan nu bij ons.” Laatste herinnering aan een groot succulentenliefhebber.

Chr. De Ringh heeft voor onze vereniging zeer veel gedaan en daarom blijve zijn naam steeds bij ons allen in dankbare nagedachtenis.

G. D. Duursma.

Astrophytum

door C. Bommelje.

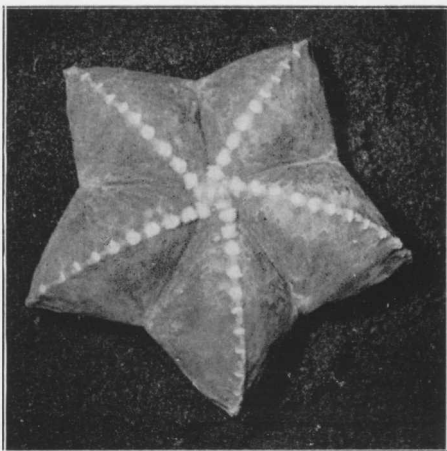
Het kleine geslacht *Astrophytum* neemt een bijzondere plaats in te midden van de grote familie der Cactaceae.

In bijna elke verzameling zijn enige exemplaren van dit geslacht te vinden en dit is heel begrijpelijk. De planten vallen op door hun aparte vormen, zij bloeien rijk en zij hebben mooie namen, die tot de verbeelding spreken. Bovendien kunnen zij een hoge leeftijd bereiken; tien, twintig jaar achtereen worden zij steeds groter en mooier.

De geslachtsnaam *Astrophytum* werd door Lemaire in 1839 gegeven bij de beschrijving van *Astr. myriostigma*, die in 1837 door Galeotti in de Mexicaanse staat San Luis Potosi ontdekt werd. De naam *Astrophytum*, ontleend aan het stervormige plantenlichaam, is zeer karakteristiek voor alle planten van dit geslacht. Deze mooie naam werd echter niet spoedig algemeen erkend, lange tijd is er een afkeer geweest van het vormen van kleine geslachten.

Salm Dyck 1844, Zuccarini 1845 en ook Schumann 1898 deelden het geslacht in bij *Echinocactus*. Schumann handhaafde de naam *Astrophytum*, doch slechts als een ondergeslacht. Door Britton en Rose werd de oude naam weer in ere hersteld en — wonder boven wonder — Fric en Backeberg waren eensgezind in het handhaven van deze benaming.

De bijzondere kenmerken der *Astrophyten* rechtvaardigen volkomen het vormen van een afzonderlijk geslacht. Onder de typische kenmerken behoren in de eerste plaats de fijne, witte, wollige vlokjes, die bij alle soorten in meerdere of mindere mate aangetroffen worden. Deze eigenschap is enig, geen andere cactussoort bezit een

Astroph. myriostigma var. *nuda*
foto: Piet Cossee.

dergelijke merkwaardigheid van de epidermis en voor zover ik weet ook geen enkele andere plant.

De meningen over deze witte stipjes zijn nogal verdeeld. Velen menen, dat het harige vlokjes zijn die de huid overdekken. Britton en Rose spreken over harige schubbetjes, (covered with white, radiating, hairy scales). Berger noemt ze schubachtige of stervormige haarvlokjes, (mit schuppenartigen oder sternförmigen Haarflöckchen besetzt). Backeberg schrijft over witte vlokjes (weissen Flöckchen), v. Roeder gebruikt in zijn boekjes en artikelen regelmatig de uitdrukking wasschubjes, (Wachsschüppchen oder Wachshäufchen). Hij beweert dat het geen haarvlokjes zijn, doch fijne wasstaafjes die uit kleine openingen van de huid afgescheiden worden. Dat het vlokje uit een centraal punt komt, ben ik met hem eens, maar niet dat het wasstaafjes zijn. Een eenvoudig microscopisch onderzoek dat ik in stelde bracht aan het licht, dat verschillende hartjes die uit een centraal punt ontspringen gaffelvormig vertakt zijn, iets dat niet verklaarbaar is bij een afscheiding volgens de mening van von Roeder.

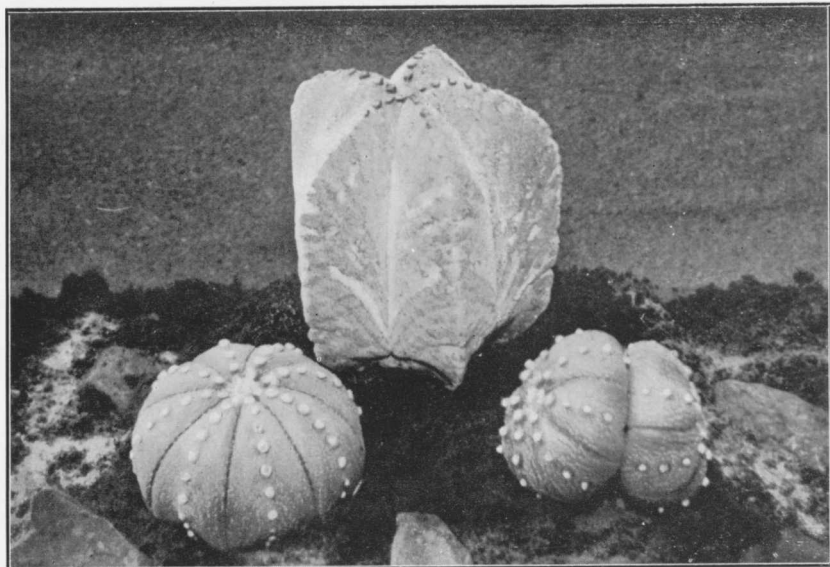
Over de bloemen en vruchten spreek ik straks. Een typisch kenmerk van *Astrophytums* vormen de zaden. Het is vooral Fric geweest, die de nadruk gelegd

heeft op het grote belang van de zaden voor het bepalen van de soort. De zaden zijn groot, zacht en glimmend, zij zijn mutsvormig, dus met een bolle en een holle zijde. Enige Fraileasoorten hebben dezelfde zaadvorm, zij groeien echter ver verwijderd van het geslacht *Astrophytum*, n.l. in Zuid-Amerika. De vrucht wordt, behalve door het zaad, voor een groot deel gevuld door de opgerolde navelstrengen die verschillend van lengte zijn. De zaden zijn een geliefkoosde lekkernij voor mieren en muizen.

Het geslacht bestaat uit vier hoofdsorten *A. ornatum*, *A. myriostigma*, *A. capricorne* en *A. asterias*.

De sleutel in Marshall en Bock opgesteld door Arthuro Moeller in 1930, verdeelt het geslacht in twee groepen, n.l. met en zonder dorens; *A. capricorne* en *A. ornatum* hebben dorens, *A. asterias* en *A. myriostigma* bezitten geen dorens. Naar mijn mening is een betere en botanisch meer verantwoorde indeling die welke

Het bespreken der soorten kan kort zijn, daar wij allen de hoofdtypen voldoende kennen. Toch zijn er wel enkele dingen op te merken die niet zo algemeen bekend

Astroph. myriostigma var. *tamaulipensis* en *Astr. asterias*. foto: Piet Cossée.

Kreuzinger in 1935 in zijn *Revision* publiceerde, n.l. de onderscheiding naar de vruchten.

1. Wollige zachte, weke vrucht, bij rijpheid opgeblazen en uiteenvallend: bruine zaden: *A. asterias*;
2. Wollig behaarde vrucht, bij rijpheid aan de basis loslatend: *A. capricorne*, *A. senilis* en merkwaardigerwijze ook *A. myr. coahuilensis*.
3. Behaarde, borstelige vrucht, bij rijpheid stervormig openspringend zoals bij *Viola tricolor*, de vruchten zijn droog, de zaden zwart; alle *myriostigma*soorten behalve *A. myriostigma* var. *coahuilensis* en *A. ornatum*.

zijn. De oudste bekende soort van het geslacht is *Astrophytum myriostigma*. De eerste in 1837 in San Luis Potosi ontdekte planten zullen wel identiek zijn aan onze tegenwoordige *A. myriostigma potosina*, een plant met middelgrote heldergele bloemen.

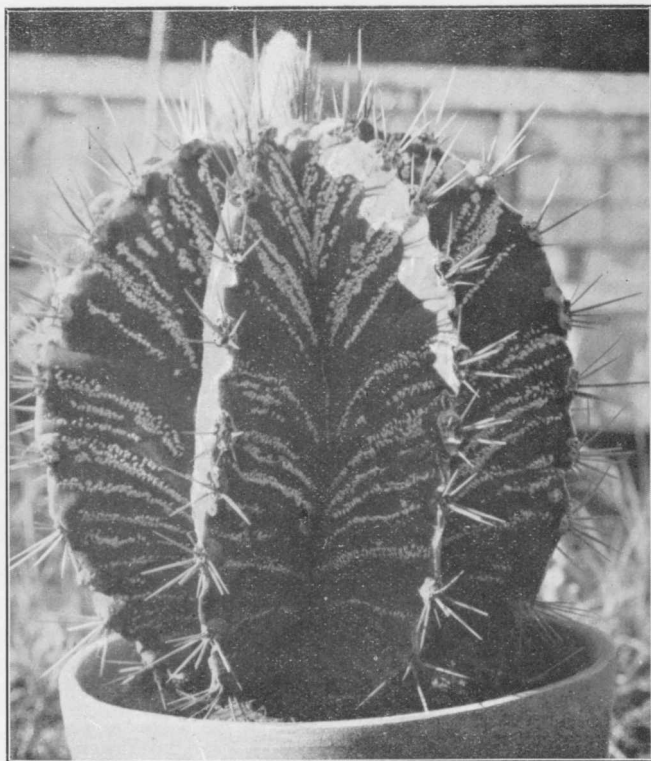
A. myriostigma Lem. is voor mij altijd nog de mooiste soort van het geslacht. Het is een enige verschijning in de plantenwereld; een goed ontwikkelde plant is prachtig in haar zuivere eenvoud, de ribben welven zich als Gothische spitsbogen, het lijkt alsof de forse plant uit zandsteen gebeiteld is. Het is beslist de sterkste plant van het geslacht. De volksnaam: „Bisschopmuts” is zeer populair. De groeiplaatsen vinden we in Mexico op hoogten van 2400 m, waar de dagen gloeiend heet en de nachten koud zijn. In dezelfde streken van Mexico zijn volgens Karl Reiche dalen, waar langs de rivieren zuiver tropische gewassen als *Caladium* en dergelijke groeien.

Naast *A. myriostigma* var. *potosina* — de naam wijst op het land van herkomst — kennen we de var. *tamaulipensis* uit de staat Tamaulipas. De bloemen zijn klei-

ner, de planten hebben een iets minder ingezonken schedel dan de gewone *A. myriostigma*. Hierbij behoren de vierkante en zeer zeldzame driekante planten. De vierkante planten worden door velen een variëteit, *var. quadricostatus* genoemd, doch het zijn slechts individuele afwijkingen van de gewone vijfribbige soort. Dit zegt o.a. Vierck en naar mijn ervaring is deze opvatting juist; zaad van vierribbige planten leverde mij uitsluitend vijfribbige nakomelingen op.

A. myriostigma var. columnaris groeit — zoals de naam reeds aangeeft — zuilvormig, ze is zeer dicht bespikkeld, zodat de vlokjes op vele plaatsen aaneengesloten zijn. De bloemen zijn klein. Deze variëteit wordt naar mijn mening nog al eens verward met *A. coahuilense* Moeller, die ook enigszins zuilvormig groeit.

A. coahuilense is geen variëteit, maar een zelfstandige soort en staat, zoals Fric en Kreuzinger reeds in hun Revision schreven, dichter bij *A. asterias* dan bij *A. myriostigma*. De bloem is geel met lichtrode keel, de vruchten openen zich aan de onderzijde; volgens Sadow sky is kruisbestuiving met *A. myriostigma* en haar

Astr. ornatum var. Mirbelii in de collectie Chauvier.

foto: Poirion

variëteiten niet mogelijk, en dat bij *Astrophytum* die zo gemakkelijk te kruisen is. De plant wordt groot, tot 50 cm groeit ze rechtop, verder leunend.

De veel gezochte *A. myriostigma var. nuda* is geheel kaal en bleek, blauwachtig groen van kleur. Het is geen natuurlijke variëteit van *A. myriostigma*, doch een kweekproduct, dat zich constant uit zaad vermenigvuldigt. Zoals bij vele *Astrophytum*hybriden zijn de bloemen zeer groot.

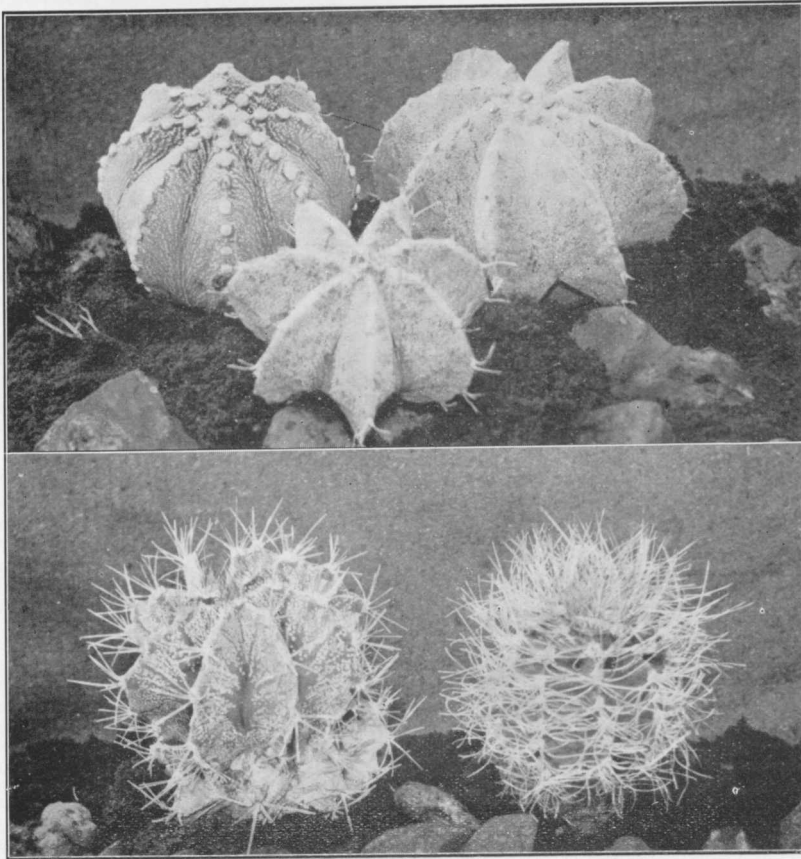
Een andere eigenschap van *Astrophytum* is het spruiten uit de as. Het is zeer merkwaardig, dat verscheidene *Astrophytum* spruiten maken uit de as, wanneer men de kop van de plant afsnijdt; vooral bij *A. myriostigma var. columnaris*, *var. nuda* en bij hybriden van *A. myriostigma* en *A. ornatum* kan men dit verschijnsel waarnemen.

A. ornatum Weber, de „versierde”, heeft stevige, stekende, geelbruine dorens tot 3 cm lang; het is de grootste soort van het geslacht, zij kan 1 meter hoog worden. Vindt men bij *A. myriostigma* de witte vlokjes zonder tekening over de gehele plant

verspreid, bij *A. ornatum* vormen deze een fraaie versiering daar zij in schuine banden, veervormig op het groene plantenlichaam voorkomen.

A. ornatum is de traagste bloeier van het geslacht. Ik heb in mijn verzameling planten van 17 en 18 jaar oud, die nog niet gebloeid hebben; Mej. v. d. Thoor n heeft een import van 1929, welke bij aankomst de grootte van een flinke goudreinet had en nu $\pm$ cm hoog is, die haar nog nooit met een bloem heeft verrast.*)

Naast de gewone vorm wordt onderscheiden de *var. Mirbelii* met gele dorens en de *var. glabrescens*, hetgeen kaal betekent, en die bijna geen stippen heeft. Ze is ook harder groen van kleur en blijft kleiner dan de typevorm. De Amerikanen onderscheiden nog een vorm die spiraalvormig groeit; het betreft hier geen soorteigenschap maar een individuele vorm.

Boven: *A. capricorne* $\times$ *asterias*; *A. myriostigma* $\times$ *ornatum*; *A. myriostigma* $\times$ *capricorne*; onder: *A. ornatum* en *A. capricorne aurea*. foto: Piet Cossée.

A. capricorne Br. en R., de „bokshoorncactus", heeft haar naam te danken aan de lange, opwaarts naar binnen gebogen dorens, die bij de typeplant te vergelijken zijn met de horens van een bok. Ze zijn plat en buigzaam, cartonachtig zegt Berger, goudbruin van kleur. Deze soort is zeer variabel; er zijn dan ook in de loop der jaren tamelijk veel variëteiten ontstaan, doch sommige zijn weer verdwenen, omdat ze niet constant waren.

A. capricorne is dicht bespikkeld en direct herkenbaar aan de karakteristieke roestbruine gloed tussen de ribben, die, wanneer men dit niet weet, wel eens als een

*) Mej. v. d. Thoor n schreef ons juist dezer dagen, dat haar *Astr. ornatum*, import van 1929, een knop heeft en dat zij van de schrijver van dit artikel had vernomen, dat zijn importplant bloeide en zijn tien jaar oude zaailingen dit jaar voor het eerst bloeiden.

ongezonde kleur word beskouw. De *var. major*, de grootste van de soort, is variabel wat de bedoorning betref; de *var. minor* is nauwelijks als variëteit te handhaven. Lange dorens zijn individueel bij deze planten te vinden.

A. senile Fric, ook bekend als *A. capricorne var. senilis*, wijkt wel zeer af van de andere capricornevariëteiten. De vele dorens die onregelmatig gebogen zijn, het grote aantal dorens (15-20) die de plant geheel omhullen, de donkergroene kleur van het plantenlichaam — de nieuwe groei is donker, bij zwart af — en de weinige stippen zijn de kenmerken. Fric noemde *A. senile* een zelfstandige soort, met de *var. aurea*, die inderdaad bij de nieuwe groei sterk afwijkt; de dorens zijn helder geel, de stippen komen alleen bij jonge planten voor; oudere exemplaren zijn geheel kaal. De bloemen zijn groot, heldergeel, in het hart diep rood.

A. capricorne is de moeilijkste soort om te kweken. Deze planten groeien zeer langzaam. Het beste is hen te enten en vooral niet te koud te overwinteren.

A. asterias Lem., de kleinste soort wat hoogte betreft, maar die soms een middelijn van 15 cm kan bereiken, is prachtig symmetrisch van vorm. De heer J. J. Verbeek Wolthuys noemde deze plant bij de herontdekking in 1924: „een meesterwerk van de natuur”. Prof. Karwinsky ontdekte de plant in 1843. Zuccarini, evenals prof. Karwinsky hoogleraar te München, beschreef de soort in 1845. Enige planten bereikten Europa doch bleven niet in leven, zo nu en dan kwamen daarna weer enige exemplaren opduiken. Britton en Rose noemen de jaartallen 1912, 1919 en 1921 tot dat Fric in 1923 de plant weer naar Europa bracht. In 1924 was de plant voor het eerst in Nederland te zien op de eerste Haagse tentoonstelling. Er werden toen hoge prijzen gevraagd en betaald n.l. 30—35 gulden voor een plantje van 5 cm. Spoedig daarna werden er meer en goedkopere planten geïmporteerd. Deze importen leefden meestal niet lang, maar zij gaven zaad in overvloed. Zaailingen van *A. asterias* zijn niet moeilijk op te kweken; hoofdzaak is 's zomers veel water geven. Enten is aan te bevelen doch dit is bij sommige kwekers niet noodzakelijk. De heer Theyl in Den Haag kweekt *A. asterias ongeënt*, zij bloeien op driejarige leeftijd. De bloem is bleekgeel met licht rode keel. *A. asterias* is zeer in trek bij de wolluizen, vooral in de nazomer moet daar speciaal op gelet worden. Bij de cultuur van *Astrophytum* is het nodig dat het grondmengsel voldoende kalkhoudend is.

'n Plantetog

door Dr. A. L. Geyer

(Vervolg)

Die mooiste wat ek u, as liefhebbers van ons Suid-Afrikaanse vetplante, sou kon toewens, is dit: Dat u ook eenkeer self 'n versameltog in die Suid-Afrikaanse veld moet kan meemaak.

Ek het u reeds vertel dat die plantetogte van my vrou en my steeds in die Lithopsgebiede plaasgevind het. Miskien is ons liefde vir hierdie genus versterk juis deur die feit dat dit net in die eensame, dunbevolkte streke te vind is. Daarheen gaan 'n mens niet in die somer nie. Dit sou tog nutteloos wees, omdat die Lithopsplante dan rus en meestal eenvoudig nie te vinde is nie. Buitendien is dit in die somer veels te warm. Indien die doel is om soveel plante as moontlik te sien, dan is die herfs uitstekend geskik. Dan staan die Lithops in die blom en kan selfs deur 'n nuweling betreklik maklik gevind word. Dan is die kans op die ontdekking van 'n nuwe spesies natuurlik ook beter.

En tog! My vrou en ek het daar nie van gehou om in die najaar Lithops te gaan soek nie. Die weer is dan meer veranderlik, met die moontlikheid van swaar reën. Dit is in elk geval ook die verkeerde tyd om 'n plant uit te haal wanneer dit in die blom is. Maar afgesien van dit alles, gee dit ook soveel minder pret. 'n Lithopstog moet 'n jagtog wees, met 'n goeie kans vir die goed versteekte plantjies om aan die oog te ontsnap! Groot is die vreugde en die bevrediging dan, wanneer jy reeds lank op een plek tevergeefs gesoek het, om plotseling 'n plantjie vlak voor die voete te ontdek.

Ons het dus gewoonlik in die wintermaande, Junie en Julie, gegaan. Dan rus die Lithops nog nie. Dan is die weer op sy beste. Daar is geen gevaar van reën nie, behalwe in die beperkte winterreënval-streek — en daar reën dit in elk geval byna nooit nie! Daar is selde wind, en die son skyn uit 'n helder, blou lug van 8 uur tot smiddags om 6 uur. Die nagte is weliswaar koud, maar teen 10 uur in die môre is die warm jas en handskoene reeds uitgetrek. Teen die middag is jy in jou hempsmoue, en wanneer dit tyd word vir die middagete, gaan sit jy in die klein bietjie skaduwee langs die auto.

Kaapstad is ongelukkig ver van die Lithopsgebiede geleë. Weliswaar groei *Lithops Comptonii* net maar 200 km daarvandaan en *L. Weberi* 300 km, maar dié is die naaste. Ek het u as twee middelpunte van ryk Lithopsgebiede genoem, Pofadder en

Keetmanshoop. Nou ja, van Kaapstad na Pofadder is 'n reis van 750 km; van Kaapstad na Keetmanshoop een van 1100 km.

Ons reise het vanaf Kaapstad gewoonlik twee tot drie weke geduur, wat dan beteken 'n reis van sowat 3000 km. As voertuig het ons 'n enkele keer 'n bakkie gebruik, gewoonlik egter 'n gewone, groot Amerikaanse auto. Die agterste bank word verwyder en die auto met die nodige belaaie: veldstoeltjies; opvoubare kampbeddens; tafel; die nodige kook- en eetgerei; 'n voorraad ingemaakte kos- en vrugtesoorte; gedroogde beskuit, ens. Vir die vernuwing van ons voorraad vars vleis, melk en brood verlaat ons ons op die wydverspreide dorpe en boerewonings — en natuurlik ook vir brandstof.

'n Uiters belangrike item in die uitrusting is 'n karba met 15 liters vars water. Dit moet spaarsaam gebruik word; 'n mens is nooit volkome seker wanneer dit opnuut gevul kan word nie, te meer daar die grondwater in hierdie streke meestal erg brak is. Maar na 'n dag in die veld, het 'n mens behoefte aan 'n bad. Ons ontvang dus elkeen saands 'n liter of twee water in 'n klein waskom (en soggens veel minder). Maar om nou behoortlik in 'n tweeliter water te bad, is 'n kuns wat alleen my vrou behoortlik bemeester het. Sy gaan met haar kommetjie water in die auto, voltooi daar die hele operasie, en stort nogtans geen druppel nie. Ek, daarenteen, moes in die vrye lug bad, want in die proses het my bietjie water merendeels op die grond beland!

Ewe belangrik is ons slaap-uitrusting. Op goed geveerde kampbeddens kom slaapsakke wat spesiaal volgens ons eie ontwerp gemaak is. Omdat ons nooit 'n tent meeneem nie, het elke slaapsak 'n klein kap om die swaar dou van ons gesigte te weer. Daarby kom 'n genoegsame aantal warm reisdekens. Soos gesê, die nagte is koud. Meer dan eens het ons in die oggend ontwaak met die slaapsakke wit van die ryp. Dan kos dit inspanning om uit te kruip ten einde die vuur vir die oggend-koffie aan te steek. Sterk, opvoubare kartondose gaan mee waarin die plante te verpak, kleinere papierkardose om die plante in te versamel, en stewige handpikke.

Aldus gerieflik met al die nodige uitgerus, en met klere wat daarby pas, gaan ons op reis. Maar nie altyd kan dit so gerieflik gemaak word nie. Wie b.v. in die Richtersveld wil gaan versamel, moet met slegs die allernoodsaaklikste tevrede wees. Die paaie is meestal slegs met 'n vragmotor begaanbaar. Water is feitlik nêrens verkrygbaar nie. Elke druppel water en elke druppel brandstof moet meegeneem word. Die jaarlikse reënval is 5 cm of minder — en tog is die Richtersveld buitengewoon ryk aan 'n groot verskeidenheid plante. Waarskynlik is die swaar dou daar vir die plantegroei belangriker as die bietjie reën.

Ten spyte van wat ek so ewe gesê het, is mnr. Herre van Stellenbosch en eerw. Meyer eenkeer daarin op 'n besonder geslaagde versameltog — met 'n bejaarde auto! Om dit moontlik te maak, is hul kosvoorraad beperk tot 'n hoeveelheid melk, 'n sak aardappels, en koffie. Hulle het glo maar vir die duur van die ekspedisie niet gewas nie!

Miskien moet ek nou eers die onuitgesproke vraag van meer dan een onder u beantwoord: Wat van wilde diere? Wat van slange?

Ek sou die vraag kan beantwoord deur te sê: „Wel, hier is ons, ongedeerd, na al ons togte!” Dit sou egter nog misleidend wees; dit sou visioene kan oproep van noue ontkomings. Die werklikheid is veel meer prosaïes: In die droë dele van ons land is daar geen wilde diere nie, altnags geen gevaarlike wilde diere nie. Slang is daar wel, erg giftige slange, maar slange, soos u weet, slaap in die winter. 'n Mens het dus van hulle geen las nie en net een enkele keer op al my togte het ek 'n slang gesien.

Altans een Britse botanis was eenkeer in Namakwaland minder gelukkig. Hy het op 'n dag heelva versamel. Op pad terug na sy kamp wou hy in die skaduwee van 'n rots die plante in sy rugsak beter verpak. Net toe hy egter vooroor buk om dit te doen, hoor hy 'n sissende geluid vlak by hom. Met een sprong was hy tien tree daarvandaan. Heel versigtig kom hy nader maar kan die slang nêrens bespeur nie. Na geruime tyd het hy genoeg moed bymekaar om weer tot in die skaduwee van die rots te kom. Weer buig hy vooroor om sy sak neer te sit, en... Ssss! daar is dit weer. Dit was eens te veel. Hij gryp sy sak en loop so vinnig as hy kan om sy kamp te bereik. Daar aangekom, wou hy hom eers was. Hy trek sy hemp oor sy kop, en... Ssss! Die verklaring? Op pad na die rots het hy 'n aantal harde, ronde saadjies van 'n struik versamel, en die in 'n koevert in sy hemsak geplaas!

Maar om tot versamelleise terug te keer — heeltemal veilige reise, dus, mits die auto nie defek raak nie.

Interessante vetplante is natuurlik nie oral selfs in die vetplant-streke te vind nie. Dit is inderdaad merkwaardig hoe veral Lithops in geïsoleerde kolletjies aangestref word. Selfs die so wydverspreide *L. Fulleri* of *L. pseudotruncatella* vind jy miskien in 'n klein kol en nêrens elders in die nabyheid nie. Maar met verloop van tyd leer 'n mens om byna instinktief die plekke uit te ken waar vetplante waarskynlik te vind is. Dit bring egter mee dat 'n mens nooit vooruit weet hoever jy op 'n dag sal reis nie. Soms sal jy 40—50 km vaar sonder eenkeer stil te hou. Soms kan dit gebeur dat jy elke kilometer stilhou. Ek herinner my een dag, toe ons van 8 v.m. tot 5 n.m. presies 60 km gevaar het. Elke keer dat 'n belowende koppie of klipdrijf

of kwartskol vanuit die auto bespeur word, kom die auto vinnig tot stilstand, en daar gaan ons met pik en papierkardoes.

Soms is ons doelwit dig aan die pad, soms 'n kilometer of twee daarvandaan. Is dit egter ver van die pad, sal ons eers probeer om die auto eenvoudig oor die veld te stuur ten einde nader te kom. Maar soms, ook, word 'n tweede koppie of kwartskol vanaf die eerste sigbaar, wat jou steeds verder lok. Sodoende stap 'n mens soms lang afstande eerdat jy weer by die auto terug is. En onderweg na so 'n waarskynlike Lithops-lokaliteit word noukeurig onder bossies gekyk of daar miskien veral 'n Stapeliaeae-soort mag skuil. By dit alles mag jy natuurlik nie haastig wees nie.

Soms bly ons so aan die beweeg en kampeer elke aand op 'n ander plek. Soms soek ons 'n mooi kampeerplek in 'n belowende omgewing. Daar kampeer ons dan enkele dae om vandaar uit elke dag in 'n ander rigting uit te gaan en saands weer terug te keer.

Om twee of drie weke lank onafgebroke aan die soek te bly, sou te vermoeiend wees. Saterdagmiddag begin ons daarom reeds vroeg uitkyk na 'n gerieflike kampeerplek, indien moontlik met die skaduwee van 'n boom of 'n rots. Daar bly ons dan Sondagmôre tot laat in die vere, en bring die dag rustig deur met lees, met die nasien van die versamelde plante, ens.

Natuurlik doen nie elke plek, wat die belofte van plante inhou, sy belofte gestand nie. Dit kan gebeur dat die oos aan die einde van die dag maar heel skraal is. Of dit kan ook gebeur dat jy herhaaldelik stilhou om op elke plek weer net dieselfde spesies te vind. So herinner ek my een dag: Die veld was oor 'n groot afstand met wit kwartskolle bestrooi. Ons het die een na die ander deursoek, dosyne daarvan, en na 'n tyd het elke soektog geëindig met 'n uitroep van „O! die ellendige microspermum!” Ons was naamlik besig om elke keer niks anders te vind as die betreklik seldsame *Dinteranthus microspermum* nie, honderde daarvan. En 'n mens versamel natuurlik nie meer van 'n soort as wat jy nodig het nie; elke fatsoenlike versamelaar is daarop gesteld dat die seldsame plante nie uitgeroei sal word niet. (Daarom ook, dit moet ek verduidelik, is die meeste van hierdie plantsoorte deur wetgewing beskerm. Alleen wie in besit van 'n verlofbrief is, mag wettiglik versamel, en sodanige verlofbrief is nie maklik te bekom nie).

Dit geskied soms, veral na buitengewoon goeie reën, dat jy 'n plek vind waar letterlik honderde Lithopsplante te sien is. Dit is 'n mooi gesig. My vrou en ek het daar behae in geskep om dan te tel hoeveel plante ons kan sien. In die reël egter, en veral in die jare van normale, lae reënval, is dit anders. Dan moet lank gesoek word om die gewenste aantal in die hande te kry. Om so 'n kol wit kwarts te deursoek, al is dit maar sê 20 m in deursnee, vereis tyd. Jy vind miskien eerst niks, maar daar kan, wie weet, n enkele seldsame of onbekende plant versteek staan. In geboë houding word dus elke duim grond noukeurig nagegaan. En vind jy daar eendielig 'n enkele plant, dan is die drang natuurlik daar om nog meer te vind. Ek herinner my een geleentheid. Ons was drie ervare versamelaars op 'n kol van sowat 50 by 30 meter. Ons het twee uur lank gesoek — en drie *L. fulviceps* gekry!

Bedenk dat dit in die middel van die dag warm word. Bedenk dat 'n mens so in die loop van die dag heelwat stap. Bedenk ook dat, om die klein, goed vermomde plantjies raak te sien, 'n mens 'n gebukkende houding moet soek. Dan sal u besef dat 'n mens teen 5 uur deeglik moeg is. Dit is tyd om 'n kampeerplek te vind.

Waar moontlik, word die kamp in die nabyheid van bome of struik opgeslaan. Daar is hout vir die kampvuur te vind. Die auto se vrug word afgelaai, die beddens langs die auto opgemaak, die tafel en stoele en kosvoorrade behoorlik geranskik. Dan gaan ons albei eerst hout versamel. My vrou het ongelukkig nooit sover gekom om die voorbeeld van die inboorlingvroue te volg nie; hulle dra hul vragte hout op hul kop!

Na so 'n bedrywige dag in die ope lug, met in die middel van die dag slegs 'n ligte maaltyd, kan u u voorstel hoe groot ons eetlus is. Vleis word op die kole gebraai; ingemaakte groente word verhit; ingemaakte vrugte word as nagereg voorberei; 'n koppie koffie agterna — en so 'n ete in die veld word deur dié van geen chef in die wêreld oortref nie!

Nadat alles opgeruim is, word nog 'n tydjie langs die kampvuur vertoef en word die ondervindinge van die dag en die vondse van die dag nogeens bespreek. Gewoonlik egter is ons tussen 8 en 9 uur reeds in die bed.

Daardie laaste kwartiertjie aan die end van 'n volmaakte dag, aangenaam vermoei, maar met 'n gevoel van volslae tevredenheid en vrede; alleen in die eensame, uitgestrekte veld, met die stilte alleen miskien onderbreek deur 'n enkele, veraf getjank van 'n jakhals; warm en gerieflik binnen jou slaapsak, met 'n laatste sigaret van die dag; ver bo jou die helder lug, besaai met ontelbare sterre — dit voorwaar is salig!

En nou sien mij vrou en ek verlangend uit na die tyd wanneer ons daardie heerlike versameltogte sal kan hervat, en weereens 'n nuwe versameling sal kan opbou, hierdie keer in die gunstige klein-Karoo-klimaat van ons boereplaas.

ONS VERSAMELING

Ten slotte net enkele woorde oor ons versameling tuis. Vooraf moet ek verduide-

lik dat, hoewel ons togte almal beplan was met die oog op Lithops, jy op so 'n reis natuurlik ook 'n groot verskeidenheid ander vetplante vind. Veral die Stapelieae was altyd welkom.

In Kaapstad is die winters nat en is die lug in die somer baie vogtiger as in die binneland. Die klimaat is dus geenszins ideaal vir vetplante nie en verskeie genera kan hoegenaamd nie in open rotstuine gekweek word nie. Daarom is ons Lithops, tesame met Dinteranthus, in potte gepland onder 'n glasdak op pale. Wat ons aan ander genera gehad het, is buite gepland. Een deel van die tuin is vir inheemse struik en veldblomme opsy gesit, en hierin is vry grote rotstuine aangelê. Van die vetplante liefhebber is die gekleurde tuinier uitgesluit; ek het sels die rotstuine eiehandig gepak. Elkeen had 'n naam, een daarvan Vingerberg — omdat ek met die bou daarvan 'n vingertop onder 'n rots verbrysel het! Om in die somer genoegsame skaduwee vir die plante te verskaf, is jaarplante van Suid-Afrika se talryke inheemse blomsoorte toegelaat om hulleself in die rotstuine te versprei. Om vir vinnige dreinerende gedurende die winter voorsiening te maak, moes ek die grondbemengsel taamliek sandrig maak.

Besoekers wou dikwels weet hoeveel „soorte” plante in ons rotstuine was, 'n vraag wat ek nooit kon beantwoord nie; dit sou 'n opname met potlood en papier vereis het, en daarvoor het ek niet die tyd gehad nie. Wel weet ek dat daar op een tyd enkele honderde plante van 150 Stapelieae-spesies aanwesig was. In die blomtyd was dit dan pret om na vars blomme in die rotstuine te gaan soek. Dit was te meer opwindend omdat, soos u weet, die spesies van die Stapelieae-genera slegs aan hul blomme uitgeken kan word. 'n Mens het dus nooit geweet watter spesies van 'n versameltog meegebring is totdat hulle geblom het nie.

Ek moet byvoeg dat op 'n warm somernamiddag, met geen wind en talle oop Stapelieae-blomme, werk in 'n rotstuijn sy nadele het!

Ons besondere trots en ons grootste vreugde was egter ons Lithops-versameling. Sommige plante is van saad gekweek; sommige is van ander versamelaars ontvang; maar die meeste is deur onself in die veld versamel. Voor ons vertrek was daar sowat 1400 plante van byna al die spesies. 'n Klein aantal is aan Kirstenbosch geskenk; die versameling as sodanig het na die botaniese afdeling van die Universiteit van Stellenbosch gegaan.

Nogmaals *Oxalis carnosa*

door K. U. Kramer

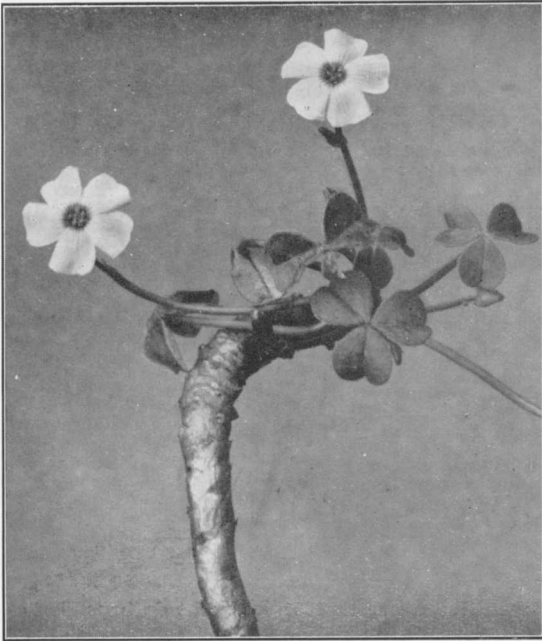
Naar aanleiding van zijn artikel in Succulenta 4, 1951, verzocht de heer Uite-waal mij, om eens na te gaan, in hoeverre de anatomie van *Oxalis carnosa* de betiteling „succulent” rechtvaardigt. Voor dit onderzoek gebruikte ik materiaal uit de Utrechtse Hortus.

De bouw van de stengel laat ons m.i. nog in het ongewisse, of wij al dan niet met een succulent te maken hebben. Op dwarse doorsnede zien wij binnen in de stengel merg en daaromheen een aantal losse vaatbundels; aan beide weefsels is niets bijzonders op te merken. De schors bestaat uit een vrij dikke laag van enigszins hyaliene cellen, die echter naast water in de jonge stengel veel bladgroenkorrels en in de oudere een groot aantal zetmeelkorrels bevatten, zodat men hier eigenlijk niet van echt waterweefsel spreken mag (zie o.a. artikel van schr. dezes over *Euphorbia Bojeri* in Succulenta 6, 1947). Het valt op, dat zich reeds vroeg in de stengel een kurkcambium vormt, zodat men in nog groene stengels van enige weken oud al een aantal lagen van jonge kurkcellen aantreft.

In tegenstelling tot de stengel toont de dwarse doorsnede van de bladsteel ons in één oogopslag, dat *Oxalis carnosa* zeker tot de echte succulenten gerekend moet worden. De opperhuid bestaat uit langgerekte cellen, die enigszins vezelachtig in de lengterichting van de bladsteel uitgerekt zijn en aan de uiteinden vaak uitwigen; zij zijn nogal dikwandig en zeer taai, zodat men bij het vervaardigen van dwarse coupes gemakkelijk hele repen van de opperhuid lostrekt. Hierbinnen bevindt zich een dunne laag van kleine, bladgroen bevattende cellen, vaak slechts enige cellagen dik (ong. 4). Daarbinnen volgt, zonder enige overgang, typisch waterweefsel van grote, hyaliene cellen, met een zeer dun, wandstandig protoplasmalaagje en een grote vacuole, welke geen vaste inclusions bevat. Dit waterweefsel is ongeveer 5 cellagen dik; de middelste 3 lagen bestaan uit de grootste cellen, wier middellijn 4-5 x die van de groene cellen bedraagt. Binnen de kring van de hierop aansluitende vaatbundels — er zijn er 5 — ligt het merg, dat, hoewel niet zo blazig gebouwd als het waterweefsel in de schors, toch duidelijk grotere cellen bezit dan het merg van de stengel. Een eigenaardige bijzonderheid van schors en merg is, dat de wanden, die de cellen onderling in de lengterichting van de bladsteel tegen elkaar afgrenzen, dus de radiale en tangentiale wanden, met vrij dicht opeengelegen wandverdickingen in de vorm van smalle dwarse lijstjes bezet zijn. In de literatuur kon ik geen gegevens erover vinden; zij zouden misschien een rol kunnen spelen in tijden van droogte,

wanneer het waterweefsel slap en leeg is geworden; dan zullen zij beletten, dat dit weefsel door gebrek aan inwendige spanning in elkaar gedrukt wordt.

Terwijl de bladsteel door zijn scherp begrensd waterweefsel het beeld van een typische succulent vertoont, zorgt de bladschijf voor een verrassing. Ook hier vinden wij fraai waterweefsel, doch op onverwachte plaatsen. Wij zouden het, evenals in de stengel, in het grondweefsel midden in het blad verwachten, maar het ligt er hier juist buiten. Het bovenoppervlak van de blaadjes is namelijk geheel bedekt met een plaveiselachtige laag van dunwandige cellen, die op dwars doorsnede rechthoekig, doch van boven gezien

Ter illustratie geven wij hier nogmaals de bloemstengel van de *Oxalis carnosa* weer.

min of meer zeshoekig zijn en een laag van waterweefsel vormen, die ong. 1/3 van de dikte van het hele blad uitmaakt. Zij bevatten vrijwel uitsluitend water; bladgroen en vaste insluitsels ontbreken alweer geheel. Volgens Linsbauer (Handbuch der Pflanzenanatomie, deel IV: Die Epidermis) zijn deze cellen „misschien meer dan gewone opperhuidcellen in staat, water vast te houden, experimenteel dient dit echter nog aangevoerd te worden”. M.i. hoeft er, gezien de verdere bouw van *O. carnosa*, weinig twijfel over de uitslag van desbetreffende proeven te bestaan; het enige merkwaardige is, dat de buitenwand van deze cellen zo weinig verdikt is, zodat men van boven het onderliggende groene weefsel donker ziet doorschemeren; bescherming tegen verdamping door de celwand heen schijnt nauwelijks te bestaan. En toch zijn deze cellen volgepropt met water; dit spat eruit, als men er het mes in zet.

Het in het binnenste van het blad gelegen weefsel biedt niets bijzonders; het bestaat uit enige dicht aaneensluitende

lagen van met bladgroen gevulde cellen. Alleen de ruimten tussen de cellen in zijn hier opvallend klein.

De opperhuid aan de onderkant is ook weer tot waterweefsel geworden, maar op een heel andere wijze dan de bovenste. Hier bevinden zich de schitterende papillen, waarop de heer Uitewaal ons attent maakte. Het zijn sterk opgezwollen blazen, die de hele onderkant inclusief de nerven en de bladrand bedekken; op laatstgenoemde delen zijn zij echter wat kleiner. Alleen op de bovenkant vond ik ze niet, zoals de heer Uitewaal vermeldt, behalve in een smalle zône langs de bladrand. De papillen zijn vol water en eveneens gemakkelijk stuk te prikken; van een verkiezing van de wand, zoals wij die b.v. bij *Delosperma echinatum* vinden, is geen sprake. Tussen de blazen in en bijna geheel door deze aan het oog onttrokken liggen andere opperhuidcellen, die alleen iets boven het oppervlak uitpuilen, doordat hun buitenkant lensvormig gewelfd is; daartussen vindt men in groot aantal de zeer kleine huidmondjes, die dus op de bovenzijde van het blad ontbreken. Dergelijke uitpuilende opperhuidcellen komen bij meer soorten van het geslacht *Oxalis* voor; ze zijn echter nergens zo sterk blaasvormig ontwikkeld als bij *O. carnosa*.

Wat is nu de functie van deze blazen? Linsbauer (l.c.) doet ons twee hypothesen aan de hand. Het zou volgens hem mogelijk zijn, dat deze naar verhouding dunwandige blazen de omgeving van de huidmondjes van de omringende lucht afsluiten en met waterdamp verzadigen, zodat het waterverlies door de huidmondjes zelf minder groot is. Een tweede mogelijkheid staat eveneens in verband met dit waterverlies; daar de huidmondjes juist aan de onderkant van het blad liggen, heeft hier het sterkste waterverlies plaats, zodat watervoorraden er het hardste nodig zijn. Het laatste woord is in deze kwestie nog niet gesproken; naar mijn idee is de oplossing misschien nog eenvoudiger. Daar in het geslacht *Oxalis* reeds een neiging tot uitpuilen van de opperhuidcellen bestaat, zonder dat dit iets met succulente eigenschappen te maken heeft, gebruikt de succulent *O. carnosa* deze cellen, om het ken-

merk, in sterk overdreven mate, voor zijn waterweefsel te benutten, zonder dat het een bepaalde functionele aanpassing hoeft te zijn.

Het blad vertoont dus op dwarse doorsnede drie ongeveer even dikke lagen: onder en boven een laag waterweefsel met daartussen een laag groen weefsel; derhalve net andersom als bij de meeste andere bladsucculenten (b.v. Crassulaceae). Volgens Haberlandt („Physiologische Pflanzenanatomie”) is dit een algemeen verschijnsel: bij planten met vlakke bladen ligt het waterweefsel aan de buitenkant, terwijl bij planten, wier bladen een neiging tot vlezig worden vertonen, het waterweefsel juist binnenin ligt. Het komt mij voor, dat dit enigszins een omkering van de logische samenhang is, daar het juist de dikke lagen waterweefsel zijn, die de vlezige bladen zo vlezig maken.

Al met al kunnen wij zeggen, dat *Oxalis carnosa* een uitgesproken succulente bouw heeft, al weten wij nog niet veel van de betekenis der bijzonderheden in de structuur.

„Uit de Cactuswereld”

TENTOONSTELLING TE DEVENTER.

Te Deventer werd ter gelegenheid van de zomerfeesten aldaar vier weken lang een tentoonstelling gehouden van vissen, vogels en succulenten. De laatste waren ingezonden door de Afd. Deventer van Succulenta. Deze kleine kring, nog geen tien liefhebbers tellend, heeft een verzameling succulenten bijeengebracht die wat het aantal, de soorten en de opstelling betreft met de grootste tentoonstelling op ons gebied kan concurreren.

Links en rechts naast de ingang van de tentoonstellingstent — deze plaats was gekozen om de planten zoveel mogelijk licht te geven, want vier weken van huis is een grote ingreep in het leven van succulenten — waren ruw geschat wel 1000 planten opgesteld, die heel smaakvol geëtaleerd een prachtig geheel vormden. De voornaamste blikvangers waren een 50 jarige *Euphorbia Milii* (= *splendens*), een 40 jarige *Etus Grusonii*, een geweldige *Euphorbia caput-medusae*, een dito *Echeveria agavoides* cristaat, een veelkoppige *Mam. bombycina*, een gelukkige moeder, *Mam. pusilla*, met wel 100 kindertjes, een prachtige, zwaarbedoornde *Etus corniger*, een kalfstong, *Echeveria carunculata* met een groot aantal tongen, een fraaie *Kalanchoë beharensis*. Ik noem alleen de grote stukken, omdat ieder, die wel eens een tentoonstelling heeft ingericht, weet wat er aan vast zit voordat grote zwaarbedoornde cactussen of boomvormige *Euphorbia*'s of *Crassula*'s op hun plaats staan.

Natuurlijk viel er bij de kleinere planten ook veel te bewonderen, planten afkomstig van het Clichéfondszaad waren ook present o.a. een partijtje *Dudleya farinosa*, waarschijnlijk 1½ jaar oud, prachtig wit en mooi van vorm.

Ik vermoed, dat ik zonder de andere kringleden te kort te doen kan zeggen dat het leeuwendeel van de tentoongestelde planten bijeengebracht werd door de heren Sterken en Andree en dat ook zij een groot deel van het werk,

nodig voor het organiseren van deze tentoonstelling, op zich hebben genomen, doch de hele Afd. Deventer kan met recht trots zijn op wat zij tot stand heeft gebracht. Werkelijk een grote prestatie van een kleine afdeling. (v. d. Th.)

Wij waren werkelijk verrast bij het zien van een artikel over onze liefhebberij door ons lid, de heer D. R. Meesters, in *Prelecta*, een uitgave door en voor het personeel der Provinciale Gelderse Electriciteits Mij., Arnhem. Dit fraai geïllustreerde, prettig en goed geschreven artikel over onze planten en onze liefhebberij verdient feitelijk een nog grotere lezerskring te bereiken want het is van goede propagandistische waarde; de heer Meesters en de redactie van genoemd personeelsblad komen daarvoor veel lof toe.

Wij kunnen met de redactie en de heer Meesters uit heel ons hart instemmen wanneer zij betogen, dat het hebben van een liefhebberij uitermate belangrijk is omdat onze zoekende geest er voldoening in vindt buiten onze werkkring, wij er een uitlaat in vinden voor de in ons levende fantasie en het dikwijls in ons aanwezig surplus van innerlijke krachten. Bovenal ook, omdat onze liefhebberij — hetzij huisvljijt, sport, het doorvorsen van de natuur of wat ge ook wilt — de gezonde en bruisende drang is van de mens naar een opvoering van zijn levensgeluk, een drang voortvloeiend uit een sterke hunkering van het individu naar iets, dat in zijn leven geestelijke waarden scheidt.

Voor velen is de vrije-tijd-besteding nog een onopgelost vraagstuk; hoevelen zoeken niet ontspanning na het dagelijks werk in een z.g.n. „zalig nietsdoen”. Inderdaad, hier wordt een bedrijfsbelang geraakt.

Keurig gedaan, heer Meesters. De prachtige foto's moeten iemand, die voor planten voelt, wel in de verleiding brengen, zelf ook eens zulke niet alledaagse gewassen te kweken.

De Engelse Cact. and Succ. Society of Great Britain, redacteur E. Shurly, heeft besloten haar tijdschrift, dat uitsluitend voor leden bestemd was, nu ook in de erkende boekhandel verkrijgbaar te stellen.

Het laatste nummer van het tijdschrift bevat verscheidene lezenswaardige artikelen, waarvan wij hier slechts vermelden de steeds bijzonder interessante, instructieve cultuurwenken door A. B o a r d e r, de vervolgartikelen van G. D. R o w l e y, die de lezers op prettige wijze met wetenschappelijke problemen bekend maakt, benevens de publicatie van een nieuwe Lithopssoort, n.l. *Lithops weneri* Schwant. et Jacobs. (subgen. *Xantholithops*).

In November a.s. hoopt de Cact. and Succ. Soc. of Gr. Britain haar 20-jarig bestaan te herdenken.

De Denver Cact. and Succ. Soc. (Colorado) was ditmaal de gastvrouw op de tweejaarlijkse bijeenkomst van leden van de Amerikaanse vereniging. Het uitvoerige programma van deze bijeenkomst kregen we toegezonden door Mrs. M a y G. M i k e l s o n die ook aanwezig was. Prominenten uit de Amerikaanse cactuswereld hielden interessante en leerzame lezingen; de lezing en de kleurenfoto's van Dr. E l z a d a M. C l o v e r (Univ. van Michigan) van haar reis verleden jaar naar Haïti vormden, volgens Mrs. M., een der hoogtepunten.

Met deelneming namen we kennis van de mededeling die bij ons is binnengekomen, dat op 23 April 1951 onverwacht is overleden, Mr. A l a i n C. W h i t e, Litchfield, Connecticut, U.S.A., een der beide schrijvers van het bekende boekwerk, *The Stapelieae, an Introduction to the study of this tribe of Asclepiadaceae*, waarvan de eerste druk verscheen in 1933.

The National Cact. and Succ. Society vierde enige tijd geleden haar eerste lustrium. Deze nog jonge Engelse vereniging is in die betrekkelijk korte tijd uitgegroeid tot de grootste die op dit gebied bestaat; haar bijzonder snelle groei is ongetwijfeld voor een groot deel te danken aan de secretaris-redacteur de heer H. M. R o a n, aan diens vooruitziende blik, onvermoeibare energie en grote goedgeefheid.

Naar kortgeleden bekend werd heeft de heer R o a n, omdat hij over enige tijd Engeland denkt te verlaten, zijn werk aan tijdsopvolgers op hun taak voorbereide opvolgers overgedragen.

Verskil van appreciatie. Een bezoeker bij het zien van een van mijn mooiste planten, een kleine maar goed gegroeide *Kalanchoë tomentosa*: „Och wat een zielepoot, zijn bladeren zijn helemaal grijs en dan heeft hij nog rode roestvlekken ook!” (v. d. Th).

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA.

Het clichéfonds heeft de bibliotheek verrijkt met „Mesembryanthemaceae” door J a c o b s e n, V o l k e n H e r r e en met het grote werk van G. W. R e y n o l d s „The Aloes of South Africa”.

Boekbespreking.

„Cactussen en andere Vetplanten” door G. D. D u u r s m a. Uitgave N.V. Kosmos, Amsterdam, No. 228 in de serie Weten en Kunnen. Prijs f 1.90.

De reeks „Weten en Kunnen” werd uitgebreid met een nieuw werkje over Cactussen en andere Vetplanten. Het feit, dat G. D. D u u r s m a wederom de schrijver is, waarborgt de degelijkheid van de inhoud.

Na een korte uiteenzetting over de vragen, wat succulenten zijn en waar zij groeien, volgt een opsomming van soorten, die de schrijver geschikt acht voor de huiskamer. Dit is voor ons en voor het bevorderen van de belangstelling voor succulente planten van veel belang, immers de meeste bekende verzamelaars en ervaren specialisten zijn met enkele Succulenten in de vensterbank begonnen.

Onder meer worden van de geslachten *Echinocereus*, *Echinopsis*, *Gymnocalycium*, *Notocactus*, *Lobivia* en niet te vergeten *Mammillaria* en *Rebutia* de gemakkelijk te kweken soorten opgenoemd en beknopt beschreven. Hetzelfde geldt voor de andere Succulenten, waarbij o.a. *Agave*, *Aloe*, *Crassula*, *Echeveria*, *Euphorbia*, *Haworthia*, *Sedum* en *Stapelia* op dezelfde wijze als de Cactussen worden behandeld en waarbij behalve *Faucaria* en *Delosperma* ook levende steentjes, zoals enkele *Conophyton* en *Lithops*soorten, geschikt voor een lichte zonnige vensterbank worden genoemd.

Enkele praktische wenken aan het slot willen hen, die denken dat 't kweken van Succulenten in huis heel moeilijk is, duidelijk maken, dat men met wat zorg en oplettendheid ook in de huiskamer van deze planten veel genoeg kan beleven.

Bij de gemakkelijk in huis te kweken vetplanten worden *Hoya carnos*, *Sansevieria zeylanica* en *Haemanthus albiflos* vermeld. *Hoya carnos*, vele jaren geleden door Witte de ideale kamerplant genoemd, heeft succulente eigenschappen, maar wij moeten de vraag stellen met welk recht *Sansevieria zeylanica* en *Haemanthus albiflos* tot de succulenten kunnen worden gerekend.

Wij zijn ook verwonderd over het epitheton: „lelijk germanisme” dat de heer Duursma aan het woord vetplant geeft. Hoewel van Duitse afkomst, menen wij te mogen zeggen dat dit woord in Nederland burgerrecht verkregen heeft.

Wij wensen de heer Duursma veel succes met deze pennevrucht, hetgeen naar wij hopen ook onze vereniging ten goede zal komen.

J. J. E. v. d. Thoorn.

Uit de praktijk

Indien men gedurende de winter geen of weinig planten wil verliezen dient men ze thans te harden om ze geleidelijk op de rusttijd voor te bereiden.

Bij cultuur in een platte bak verwijdere men bij gunstig weer tot 15 September dag en nacht de ramen en na laatstgenoemde datum alleen overdag. 's Nachts moet dan nog steeds worden gelucht. Van 1 October af bepale men zich er toe des daags te luchten. Laat de planten in uw kas ook zoveel mogelijk van frisse lucht en vochtige nachtdampen profiteren, door in September dag en nacht alle luchtramen en de deur open te houden en in October des daags voor de toevoer van frisse lucht te zorgen. Tocht dient men altijd — dus stellig in de koude jaargetijden — te voorkomen.

Met het geven van water moet thans wel de uiterste voorzichtigheid worden betracht. Planten in een normale broeibak geve men na eind Augustus geen water meer. Zij hebben voldoende aan het in de grond optrekkende vocht. Bij natte weersgesteldheid en op lage gronden kan het begin September zelfs noodzakelijk blijken de potten niet langer ingegraven te laten staan, doch ze op de grond te zetten. Ook voor de kas is het hoog tijd de watergift belangrijk te verminderen. In ieder geval moet de gieter — althans de broes daarvan — tot het volgend jaar worden opgeborgen. Geef tot 15 September alleen nog wat water op de pot bij zeer zonnig weer. Vooral cristaten en behaarde of zodevormige planten moet men nu niet meer over de kop gieten.

Houd er in ieder geval rekening mede, dat de potkruit in het najaar veel minder snel droogt dan gedurende de zomermaanden en dat het weder plotseling van nog warm en droog kan omslaan tot zeer koud en nat. De planten worden dan niet meer of te laat droog en vaak zal het ter voorkoming van grote verliezen zelfs noodzakelijk zijn de kas droog te stoken. Voorkom deze narigheid door tijdig het geven van water te staken. De planten hebben werkelijk voldoende aan de vochtige nachtdampen en groeien daar nog uitstekend van. Ondergetekende geeft zijn cactussen die 's winters ondergebracht zijn in een kas welke door een gewone vulkachel wordt verwarmd als regel geen water meer (met uitzondering van *Phyllo's*, *Epiphyllum* en *Rhipsalis*) van 1 September tot omstreeks half Maart. Alleen in de hier te lande sporadisch voorkomende warme nazomers wordt van deze regel afgeweken en tot 15 September nog een weinig water toegediend. Van verzamelingen welke op dezelfde wijze worden behandeld, zal gedurende de winter vrijwel geen plant verloren gaan.

Ook cactussen, welke in uw vensterbank worden gekweekt, dient men langzamerhand droger te houden en aldus geleidelijk de winterrust in te laten gaan. Geef die derhalve zo weinig water, dat zij 's avonds wederom min of meer droog zijn. Ook van deze planten dient einde October de groei geheel stil te staan.

Uiteraard is het mogelijk de planten in de kamer wat langer aan de groei te houden. Al te veel liefhebbers doen dit inderdaad. Zij beseffen blijkbaar niet, dat zij het hieraan te danken hebben, dat hun bolcactussen tot wangedrochten vergroeiën. Vaak krijgen zij min of meer de vorm van een fles, om tenslotte enigermate op een zandloper te gaan gelijken. Men kan aan dergelijke planten goed zien welk gedeelte werd gevormd in de tijd, dat de plant voldoende licht ontving en welk gedeelte ontstond toen zij in rust had moeten zijn.

Ook bij de andere succulenten remme men — tenzij men beschikt over een zeer lichte woning — zoveel mogelijk de groei. Indien men dit niet doet, kan men na December op de eerste verliezen rekenen en zal men omstreeks Maart vrijwel geen plant meer over hebben. Een zo licht mogelijke frisse standplaats is voor alle succulenten aan te bevelen.

Wees in het najaar voorzichtig met uw *Epiphyllum*. Houd de plant tamelijk droog tot de knoppen goed zijn doorgekomen en geef haar daarna geleidelijk weer wat water. Verwijder tevoren de onvolgroeide geledingen. Zij brengen weinig of geen goede bloemen voort. Als uw plant een goed plaatsje heeft laat haar dan staan, verzet of verdraai haar niet zonder noodzaak waardoor U de minste kans loopt dat knoppen afvallen.

Indien dit noodzakelijk is, kunt U ook in September bij zonnig weer nog enten. Het entstuk vergroot dan nog even goed met de onderstam, doch ontwikkelt zich uiteraard niet verder.

Houd er overigens rekening mede, dat U in noodgevallen ook in de winter kunt enten, indien U beschikt over sterke volsappige onderstammen. Geef daartoe enkele entstammen een gunstige plaats kort bij de verwarming. Zet, indien een enting gedurende de winter noodzakelijk is, de entling na de operatie op een wat warmere lichte plaats — zo nodig in de huiskamer —, zodat niet bedekte wondgedeelten goed kunnen drogen.

Inspecteer nu evenals gedurende de zomer van tijd tot tijd des avonds bij lamp-

licht uw kas of bak. Juist in het najaar hebben slakken de onplezierige gewoonte in kassen en bakken een goed onderkomen te zoeken en de planten te belagen.

Planten welke na 31 Augustus nog buiten staan zullen het hier te lande veelal weinig naar haar zin hebben, omdat het dan vaak te nat is. Dikwijls blijkt eerst later dat zij daarvan veel geleden hebben.

Het naderende nachtvorstgevaar moet voor U een aanleiding zijn uw in de tuin ingegraven planten tijdig een vorstvrije standplaats te geven. Houd ze, indien dat enigszins kan, zolang mogelijk buiten, doch zorg in ieder geval dat zij droog — bijvoorbeeld onder een veranda of afdak — staan.

Ook voor zogenaamde winterharde *Opuntia*'s en *Sempervivums* dient men een droge standplaats te zorgen. Geef deze planten van het najaar tot in het voorjaar een plaatsje onder een broeiraam in een platte bak of zorg dat zij droog staan met behulp van een kist zonder bodem, welke met een ruit wordt bedekt.

* * *

Het lidmaatschap van „Succulenta” geeft een aaneenschakeling van genoegens. Je krijgt iedere twee maanden een prachtig blad, kunt beschikken over een welvoorzienige bibliotheek, komt in aanraking met andere liefhebbers, en — wat wel het belangrijkste is — je kunt het hoofdbestuur en jezelf een vreugde bereiden door een nieuw lid te winnen en krijgt dan nog 5 mooie zaailingen of stekjes toegezonden. Wenst U in de algemene vreugde te delen? Werf dan ook een nieuw lid! Anderen kunnen het, U kunt het ook! Op naar de 700 leden!

P. F. Diemel.

Winterharde Succulenten

door Dr B. K. Boom.

De uitoefening van mijn beroep brengt mij geregeld in contact met mensen, die uit liefhebberij planten kweken en zo zag ik de laatste tijd nog al wat vetplanten. Ik bezocht liefhebbers, die belangrijke verzamelingen bijeen gebracht hebben en die op botanisch gebied heel wat presteren. Ik maakte nader kennis met Cactussen (tallose soorten), *Crassula*'s, *Haworthia*'s, *Euphorbia*'s, *Agave*'s, *Huernia*'s, Mesems en nog veel meer bijzondere planten. Het geheel vind ik imposant en telkens kom ik weer onder de indruk van het feit, dat het mogelijk is, dat mensen, die wat de studie van de botanie betreft leken zijn, zulke collecties bijeen kunnen brengen en in stand weten te houden. Ik maakte kennis met liefhebbers, die van bepaalde plantengroepen zoveel weten, dat zij beschouwd kunnen worden als autoriteiten op hun gebied.

Maar er is één punt, dat voor mij een raadsel blijft en waarvan ik de oplossing ook met behulp der specialisten op het gebied van de vetplanten niet heb kunnen vinden. Nergens zag ik n.l. collecties in de tuin, in de volle grond. Waarom houdt de belangstelling voor de succulenten op, wanneer een vetplant winterhard is?

Laten we eens beginnen met *Crassulaceae*, omdat tot die familie een groot aantal winterharde soorten behoort. Binnen het geslacht *Sedum* b.v. treft men maar betrekkelijk weinig niet winterharde soorten aan. De liefhebber kent ze alle en kweekt met zorg *S. Nussbaumerianum*, *S. Palmeri*, *S. Treleasii* en is gelukkig, wanneer hij weer een nieuwe soort als *S. Morganianum* aan zijn verzameling kan toevoegen. Maar van de tallose winterharde *Sedums*, waarvan er tientallen in Nederland voor lage prijzen te koop zijn weet hij niets. Ook daar hebben we oudere en nieuwere soorten. Kent U b.v. *S. lidakense*, *S. Middendorffianum*? Ze zijn werkelijk heel mooi; waarom geeft een *S. bellum* meer vreugde dan een *S. lydium*? Ik weet het niet; de vraag schijnt vreemd, maar zij moet toch gesteld worden.

Waarom vindt men bij een liefhebber van vetplanten wel *Aeoniums* en niets van het zeer na verwante geslacht *Sempervivum*? Ik kan me voorstellen, dat een liefhebber, die van onderzoek houdt, zich niet aangetrokken voelt door het geslacht *Sedum*, want daarvan bestaan enige monographische bewerkingen (hetgeen evenwel toch heus niet betekent, dat we er reeds alles van weten); maar van het geslacht *Sempervivum* weten we nog heel weinig. Het is een moeilijk geslacht, minstens even moeilijk als *Haworthia*, *Euphorbia* en sommige genera der *Cactaceae*. Waarom werpt een liefhebber zich nu niet eens op *Sempervivum*? Ik vind een *Haworthia* niet mooier dan een Huislook.

Kennen de liefhebbers van succulenten wel *Chiastophyllum oppositifolium*, een plantje uit Oost-Azië, dat jaren lang in cultuur geweest is als *Cotyledon simplicifolius*? Het is zeer sierlijk en zeer de moeite waard er mede kennis te maken, en zeker zo mooi als een *Echeveria*.

Heeft U wel eens *Lewisia's* gezien uit de familie van de *Portulacaceae*? Zo niet, dan heeft U wat gemist; ik vind ze beslist mooier dan het merendeel der overige vetplanten. De cultuur is niet zo eenvoudig, maar heel goed mogelijk. Het zijn planten met een rozet van vlezige bladen en uit het rozet ontwikkelt zich een bloeiwijze met opvallend grote en helder gekleurde bloemen. Er is één soort bij, die als een roos van Jericho in kan drogen en die bij toedienen van vocht zich wederom uitspreidt en dan gaat bloeien. Het is *Lewisia rediviva* uit de westelijke staten van Noord-Amerika. Er behoren nog meer vetplanten tot deze familie, b.v. *Calandrinia's*, maar die hebben niet zulk een grote sierwaarde; ze komen enigszins overeen met sommige *Mesembryanthemums*.

Neen, ik begrijp beslist niet, waarom in ons land succulenten niet winterhard moeten zijn om in aanmerking te kunnen komen voor de belangstelling der liefhebbers. Het is vreemd, want voor de bezitters van kleine tuinen is de cultuur al mogelijk. Kassen en bakken zijn niet nodig, hetgeen een grote vereenvoudiging van de cultuur betekent. Het kweken van *Sempervivums* is doodeenvoudig en de planten nemen zeer weinig plaats in. Ieder stadstuintje kan een geweldige collectie herbergen en dan nog wel zonder enige kosten. Een respectabele verzameling *Sedumsoorten* kan men planten op een stukje grond van 10 tot 20 m². *Sempervivums* kan men zelfs op het dak kweken. Wanneer men dan bovendien een collectie *Sedums* combineert met een verzameling botanische bolgewassen zoals tulpen, narcissen, druifjes enz., dan benut men de ruimte dubbel en heeft men twee maal per jaar plezier van een fraai tuintje. De bolgewassen bloeien in het voorjaar en zijn afgestorven, wanneer de *Sedums* beginnen. Kan men bovendien verschillende bolgewassen eigenlijk ook niet tot de vetplanten rekenen?

Zo is er voor de liefhebbers van succulenten dus nog heel wat nieuws te vinden en het gebied, waarop zij zich bewegen, kan met gemak worden uitgebreid.

Gedenk het Clichéfonds.

Ziet U gaarne veel afbeeldingen in *Succulenta*? Vergeet dan niet Uw planten te bestuiven. Zorg dat er geen hybriden ontstaan, maak Uw penseel na iedere bestuiving schoon. Laat het zaad niet aan de plant zitten, doch stuur het aan Mej. van den Thoon. Bedenk, dat alle afbeeldingen in *Succulenta* betaald worden door het Clichéfonds en dat veel afbeeldingen slechts door veel zaad bekostigd kunnen worden.

Kort verslag van het Congres gehouden op 30 Juni 1951 te Utrecht.

Op 30 Juni 1951 waren 's morgens ongeveer 30 leden aanwezig voor een bezoek aan de succulentenverzameling van de Hortus Botanicus te Utrecht. Daarna werden de aanwezigen door de overige kassen rondgeleid door de heer Florschütz.

De Algemene Vergadering werd in de middag gehouden in de aula van de Hortus Botanicus. De heer Florschütz, als voorzitter der afd. Utrecht heette de ongeveer 50 aanwezige leden hartelijk welkom. Spreker deelde mede, na afloop der vergadering, zijn voordracht te zullen houden over het Surinaamse oerwoud.

De Voorzitter van de vereniging, de heer A. F. Buining opent de vergadering, dankt de afd. Utrecht voor haar bemoeiingen inzake dit congres en de betrokken instanties der universiteit voor de huisvesting in haar gebouwen. In zijn openingswoord werd mededeling gedaan van het overlijden van de heer Ch. de Ringh, voorzitter van Succulenta van 1927—1940. Ter nagedachtenis aan de heer de Ringh verzocht de voorzitter een minuut stilte in acht te nemen.

Aan de orde is dan punt twee der agenda, het voorlezen der notulen van de vorige Alg. Vergadering, die onveranderd werden goedgekeurd.

Hierop had het verslag plaats der rekening en verantwoording over het financieel beheer in 1950, door de penningmeester. Uit dit verslag bleek dat op 31 December 1950 een batig saldo te vermelden valt van f 1.138,77. Op verzoek van de voorzitter deelt Mej. v. d. Thoor n mede, dat het clichéfonds een batig saldo heeft van ongeveer f 500,—. Naar aanleiding van het batig saldo wordt door de heer J. A. Janse de vraag gesteld of de mogelijkheid aanwezig is, tijdens de Jan van Riebeeck-herdenking, de stichter der Kaapkolonie, een extra- of een vergroot nummer van Succulenta uit te geven, zoals in een eerder gehouden Hoofdbestuursvergadering door de heer Uite w a a l werd voorgesteld. De voorzitter antwoordt dit punt met zijn medebestuursleden nog nader te zullen bespreken.

Hierna werd door de secretaresse het jaarverslag 1950 uitgebracht, waaraan kon worden toegevoegd, dat het aantal leden der vereniging 543 bedroeg.

Bij de behandeling van punt vijf worden de vier periodiek aftredende hoofdbestuursleden herkozen.

De begroting voor het jaar 1951 wordt door de penningmeester voorgelezen. De contributie voor het jaar 1952 blijft op f 5,— gehandhaafd. Voor het nazien der rekeningen en verantwoordingen over 1950 worden benoemd de heren Diemel en van Romunde.

Na enige bespreking wordt besloten het volgende congres der vereniging in 1952 te houden in Leiden.

De voorzitter bespreekt nu enige ingekomen voorstellen. Ten eerste een voorstel om de redacteur elk jaar opnieuw te benoemen op voordracht van het hoofdbestuur.

Ten tweede de samenwerking met Pereskia, Vereniging van Cactus- en Vetplantenliefhebbers in België.

Statuten en Huishoudelijk Reglement van Succulenta eisen, dat alle voorstellen, te behandelen op een Algemene Vergadering, tevoren in het tijdschrift moeten worden gepubliceerd, om voor behandeling in de Algemene Vergadering in aanmerking te komen. Daar het hier een uitermate belangrijke beslissing betreft, is men van oordeel, dat publicatie van deze voorstellen noodzakelijk is. Door het late overleg met de vereniging Pereskia was tijdige publicatie in het tijdschrift niet meer mogelijk. De officiële voorstellen zullen dus eerst in de volgende Alg. Vergadering worden behandeld.

Na enige bespreking werd echter met algemene stemmen, het navolgende besluit genomen: De vereniging spreekt zich in beginsel uit, om zo mogelijk te geraken tot een Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten, Succulenta.

Bij de rondvraag vestigt de heer Uite w a a l de aandacht op het schrijven van de soortnamen der planten zonder hoofdletter. De heer Florschütz kan mededelen dat op het laatstgehouden botanisch congres te Stockholm besloten is deze kwestie facultatief te stellen, zodat men vrij is de soortnamen al of niet met een hoofdletter te schrijven.

Verder niets meer aan de orde zijnde, werd deze Alg. Vergadering door de voorzitter gesloten.

Omstreeks vier uur in de namiddag kon de heer Florschütz met zijn aangekondigde voordracht een aanvang maken. Zijn tocht door het Surinaamse oerwoud was een aantrekkelijke reis, met aardige bijzonderheden, waarbij interessante foto's werden vertoond.

Na afloop van de voordracht dankt de Voorzitter de spreker hartelijk voor zijn causerie en alle aanwezigen voor de bijwoning van dit congres.

Secretaresse.

DOODT HET GEVAAR

VOOR UW BLOEMEN
EN PLANTEN DOOR:

DUBBELWERKEND
POLIFLOR-ZOM

Poliflor-Zom verdelgt door de DUBBELE WERKING in één bespuiting niet alléén schadelijke insecten, zoals: bladluizen (ook zwarte luis in bonen, bieten, chrysanten, dahlia's enz.), wolluis, bloedluis, dopluis (in palmen), rupsen enz. maar tegelijk zwammen, zoals: roest (bij chrysanten), meeldauw ('t wit in rozen) enz. . . . Na de bespuiting zijn bloemen en planten weer fris en groeien krachtig door. Indien niet verkrijgbaar bij Uw leverancier, directe proefzending na ontvangst van f 0.85 + f 0,10 porto. GIRO 339468.

CHEMISCHE INDUSTRIE „GECO” VENLO — TEL 2213 (2 lijnen)

CLICHÉFONDS 1949—1950

Saldo 1949	f 556.52
Extra bijdrage H. J. B. te D. . .	„ 1.—
Idem, F. R. te D.	„ 1.—
Idem, J. B. te H.	„ 1.—
Verkoop planten Alg. Ver. te Zaandam	„ 11.—
Verk. zaailingen door F. te U. . .	„ 34.—
Verkoop planten en boeken Grasheuvel	„ 30.61
Verloting planten afd. 's-Grav. . .	„ 1.75
Verkoop zaad	„ 462.23
	f 1099,11

Apeldoorn, 12 Nov. 1950.

J. J. E. v. d. THOORN.

Cliché's	f 377.56
Porti zaadverkoop	„ 20.67
Tekort Grasheuvel	„ 7.—
Afvaardiging congres Zürich . . .	„ 100.05
Boeken in ruil voor importzaad . .	„ 22.—
Foto's	„ 8.55
Saldo	„ 563.28

f 1099,11

Gezien en accoord bevonden,
Voorburg, 25 Mei 1951.

NOTEBOOM.

Bestuursmededelingen

MET VACANTIE!

Daar ondergetekende van 15 September tot 13 October met vacantie buitenslands verblijft, wordt men vriendelijk verzocht, gedurende de tijd, de voor het secretariaat bestemde correspondentie, die niet op antwoord wachten kan, te richten aan Mej. J. J. E. van den Thoorn, Elburgerweg 57, Apeldoorn. J. Grullemans-v. Berghem.

GRATIS PLANTJES.

Nu wij langzamerhand het najaar ingaan en de planten naar hun winterstandplaats worden gebracht, moet soms veel overtollig materiaal worden opgeruimd. Wij doen een beroep op U om alle mogelijke succulenten, welke gemist kunnen worden, te willen zenden aan onderstaande adressen. De planten worden

door deze leden verzorgd en op verzoek van het secretariaat gestuurd aan de nieuwe leden. Mogen wij op U rekenen en zodoende vele nieuwe leden winnen?

De adressen zijn:

Mevr. Bravenboer, Kethelweg 116, Vlaardingen.
J. Kroon, Donklaan 17, Voorschoten.
W. O. Mol, Paulus Potterstraat 24, Hengelo, O.

ONZE ELFDE AFDELING:

Het doet ons veel genoegen, mededeling te kunnen doen van de oprichting van onze elfde afdeling, de afdeling „Gooi en Eemland". Het bestuur bestaat voorlopig uit de heren: H. A. Schuss, voorzitter; Mr. E. H. Y. van Hees, secretaris en F. Sjollemma, pningmeester.

Wij bieden onze hartelijke gelukwensen aan en hopen dat deze nieuwe afdeling veel succes zal mogen hebben.

Succulenten

J. KROON
Cactuskweker

Kwekerij: Veurseweg 64-66 — Postadres: Donklaan 17, Voorschoten.

Flinke sortering

Cactussen en andere Vetplanten

bij **W. J. van Kempen**

Driehuizerweg 327, Brakkestein, Nijmegen, Tel. 23377, Giro 547230

WIJ FELICITEREN,

een bekend persoon op tuinbouwgebied, de heer J. F. Ch. Dix, die op 20 Juli 1951, de leeftijd der sterken mocht bereiken. De succulenten draagt de heer Dix een warm hart toe. Als hoofdredacteur van *Floralia*, welke functie hij 26 jaren heeft waargenomen, verzorgde hij vele nummers van dit tijdschrift geheel gewijd aan succulenten. Deze nummers van *Floralia* zijn in onze bibliotheek aanwezig en worden nog steeds door vele liefhebbers gelezen. Voor zijn grote en vele verdiensten op tuinbouwgebied werd de heer Dix op zijn zeventigste jaar benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Wij wensen hem nog vele en gelukkige jaren toe!

J. G. v. B.

Ruil- en Verkoopaanbiedingen

Ruilaanb. t.e.m. 10 regels voor leden-liefhebbers gratis
Overige annonces voor deze rubriek 30 ct per regel

Wie heeft foto's van succulenten in een broeibak in de tuin, en wil die eventueel ter reproductie afstaan? Opgave aan de redacteur.

Wie heeft *Parodia Faustiana* en *Faustiana* var. *tenuispina* en is bereid hiervan of zaad te winnen of deze vegetatief te vermeerderen? R. H. Sieperda, Voorstraat 51, Harlingen.

Gevraagd stek van *Agave filifera* en *Aloe plicatilis*. R. P. v. d. Griend, Markneserweg 17, Emmeleroord. N. O. P.

Wie kan mij helpen aan Verkade's plaatjes van de albums IJssel, Vecht, Friesland, Blonde Duinen en van andere oude albums? Mevr. H. Vaarberg-van Helde, Rijksstraatweg 523, t.o. Delftlaan, Santpoort.

NIEUWE LEDEN:

Mevr. Th. W. Moerrees, Woonark Letho, Veenendaalkade t/o no. 251, 's-Gravenhage.
J. Fj. Schouwerwou, Dr. Schaepmanstr. 28, Alkmaar.

Frans Janssens, Salm-Salmstraat 6, Antwerpen, België.

F. H. van den Berg, Heselbergherweg 12, Arnhem.

J. C. Muyen, Alkmaarseweg 145a, Beverwijk.

Hyp. de Clerck, Pastoor Moonslaan 5, Edegem, België.

Jos. van Steen, Stokerijstraat 140, Wijneghem (Antwerpen), België.

Vict. de Couter, Antwerpsesteenweg 80, Mortsel, België.

P. J. Bakker, Madoerastraat 26, Haarlem-N.

Mevr. C. J. van Kints, van Speykstraat 69c, Rotterdam.

P. de Brouwere, Beiaardstraat 52, Bongerhout, België.

A. Vervoorn, Roostenlaan 160, Eindhoven.

M. Pulles, de Vriesstraat 91, Eindhoven.

J. H. Verhoeven, Schoorstraat B 15, Udenhout N. Br.

H. v. Wijk, Madoerastraat 24, Haarlem-N.

G. J. Jutte, van Zuylen van Nijveldstr. 231, Wassenaar.

H. Zillig, Borneostraat 5, Gorinchem.

A. Versluis, Brugweg 29, Waddinxveen.

D. Voogd, Noordsterstraat 18, Alblasserdam.

J. Gortvriend, Stierstraat 22, Antwerpen, België.

L. Waets, van den Nestlei 13, Antwerpen, België.

H. Binsbergen, Weeshuispad 1, Zaandijk.

G. de Jong, Prof. Poelstraat 2a, Hilversum.

Robert Gräser, Kohlerstrasse 22, Nurnberg, Duitsland.

Mej. N. K. Theil, Burg. Reigerstraat 60, Utrecht.

A. W. Meijer, Pr. Julianaweg 316, Jutphaas, post Utrecht.

H. van Beek Riele 65, Schalkhaar bij Deventer.

L. Visschers, van Voorst tot Voorststraat 32, Vught N. Br.

Mevr. N. Richardson, Stadionkade 17 I, Amsterdam-Z.

F. J. Overeem, Dijk 96, Ophemert, Gld.

C. Oremus, Nooit Gedacht 4, Zeist.

Fr. Vermeer, Wielewaaistraat 1b, Rotterdam-Zuid.

import
export

Cactussen en andere Succulenten

telefoon 332556
postrekening 172446

F. Jansen   Leyweg 24
's-Gravenhage, post Loosduinen